

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2975

av Penilla Gunther (KD)

Innovationssystemet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn behövs av det svenska innovationssystemet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett av världens bästa länder på innovation men bland de sämsta på att kommersialisera dessa. Kristdemokraterna vill stärka samverkan mellan universitet, forskningsinstitut och näringsliv och se nya gemensamma forskningsprogram som återspeglar näringslivets behov och där staten deltar som betydande finansiär.

Innovation är resultatet av en utvecklingsprocess. För att en innovation ska komma till stånd behövs det kunskap, ett företag eller entreprenör som kan omsätta kunskapen och idéerna till produkter, tjänster eller förbättringar, samt en marknad där en kund köper produkterna och tjänsterna. Att ha ett tillåtande klimat i samhället där idéer uppskattas, tas omhand och kan vidareutvecklas är en del av Kristdemokraternas syn på personlig utveckling som medverkar till ett medskapande Sverige, där allas unika och lika värde är grunden för samhällsbygget.

Innovationer sker ofta i företagen av den egna personalen. Organisationen Sveriges Ingenjörer har i en undersökning kommit fram till att det finns nära 12 000 yrkesverksamma som utvecklat affärsidéer som kan utgöra nya produkter i företagen eller i nya företag¹. Det finns i grunden en positiv syn i företagen på att de anställda ska utveckla idéer – även om detta inte alls belönas i erforderlig omfattning – men det hårt pressade tidsschemat gör det svårt att utnyttja kreativiteten.

Vinnova är den statliga myndighet som ska främja utvecklingen av effektiva svenska innovationssystem inom verksamhetsområdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv. Därutöver finns centra för innovationsforskning vid några av landets universitet (innovationskontor) och en mängd andra aktörer i det så kallade innovationssystemet såsom företagsrådgivare – affärsutvecklare, finansiärer – statliga riskkapitalbolag, privata investerare (ibland i samarbete med företagsrådgivare), venture capitalbolag, holdingbolag som tillhör universiteten, Science Centers – Science Park, inkubatorer eller forskningsinstitut som till t ex Esbri – institutet för entreprenörskaps- och småföretagsforskning.

Tillväxtverket ska främja hållbar näringslivsutveckling och regional tillväxt, samt genomföra strukturfondsprogram, och som i detta uppdrag har kontakt med flera av företagsrådgivarorganisationerna, som till exempel Svenska Uppfinnarföreningen, Nyföretagarcentrum eller Coompanion. På nordisk nivå finns Nordic Innovation, som finansieras av Nordiska ministerrådet och som initierar projekt som ska stimulera innovation. Och förstås på EU-nivå där många projekt utlyses genom till exempel ESF – Europeiska socialfonden eller Eruf – Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Är det då Sveriges snåriga innovationssystem och selektiva statliga eller regionala stöd som utgör nyckeln till framgång? Nej, men självklart ska innovationssystemet hjälpa entreprenörer att starta upp och komma vidare. Frågan är om det görs i den utsträckning som krävs?

Behov av förändring och förenkling för att se nyttan

Svenskt Näringsliv gjorde en kartläggning för något år sedan, som visade på minst 28 miljarder kronor om året i direkta bidrag och subventioner till företag i Sverige. Dessutom satsas många miljarder på stöd i start- och utvecklingsfaser, se ovan. Tyvärr är det inte alltid möjligt att se nyttan och effekten av de offentligt satsade medlen i form av fler och eller framförallt växande företag.

Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS, gavs i uppdrag för drygt tio år sedan, att kartlägga aktörerna i det svenska innovationssystemet som arbetade i tidiga skeden i kommersialiseringsprocessen. Antalet identifierade organisationer blev då 405 stycken. Även Vinnova genomförde då ett projekt för att beskriva innovationssystemet och hur det fungerade och kom fram till bland annat följande, att ”*det öppna innovationssystemets stödaktörer har huvudsakligen ett vertikalt (regelstyrt) perspektiv. Det saknas mekanismer för att lösa horisontella samverkansfrågor. Aktörerna, inklusive berörda delar av universitet och högskolor (UoH) är av naturen mer regelstyrda än resultatstyrda.*”

Frågan är då om detta förändrats under de år som gått? Troligen inte, då det i en granskning av den svenska innovationspolitiken som OECD genomförde 2013 konstaterades att det svenska innovationssystemet i hög grad var decentraliserat och omfattade ett 20-tal myndigheter med en relativt begränsad central samordning. Därför kan en översyn med förslag på förbättringar behöva göras på nytt.

Penilla Gunther (KD)